

УДК 81'25:316.77:(801.8:025.323)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-2-14>

Наталія ЛЮБЧУК,
orcid.org/0000-0003-1178-3971
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та перекладу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) *Stiefmuetterchen1989@gmail.com*

ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАГОЛОВКА ПОЛІТИЧНОГО КОМЕНТАРЯ

Одним з найважливіших для реалізації основних функцій медіатексту, зокрема політичного коментаря, компонентом є заголовок – компонент, що поєднує тему, ідею і проблему. Залежно від виконуваної функції, структури і стилістичного оформлення розрізняють фактичні, образні заголовки, заголовки-кліше. Фактичні заголовки виконують номінативну і інформативну функції, образні заголовки і заголовки-кліше – номінативну, інформативно-оцінну і персуазивну. Залежно від ступеня представлення теми статті заголовки можуть бути повноінформативними і неповноінформативними. Для досягнення прагматичного впливу на читача в структурі заголовка використовують метафори, порівняння, термінологічні метафори, іншомовні вкраплення, фразеологізми або їх частини, крилаті вислови, алюзії і т. ін. Адекватний переклад передбачає відтворення функції оригіналу, що може бути досягнуто шляхом калькування, логічної синонімії. Додавання застосовується для експліцитного вираження невідомої носіям мови перекладу інформації, опущення – для компресії тексту у випадку, якщо інформація вважається відомою реципієнтові. Зміна образу необхідна у випадку, коли в оригіналі наявні сталі вислови, відсутні в мові перекладу. В окремих випадках трансформації були наслідком відмінності мовних систем. З іншого боку, виявлені непоодинокі випадки, коли додавання, опущення, переформулювання і зміна образу, заміна фактичних заголовків образними і навпаки не були зумовлені ні мовними причинами, ні потребою адаптувати текст до фонових знань реципієнтів. Зміна формулювання заголовків окремих частин статті могла бути викликана відмінним від оригіналу членуванням тексту. Встановлено, що такі трансформації могли бути застосовані як для відтворення прагматичного потенціалу заголовка, так і для його посилення чи послаблення, що своєю чергою впливало на сприйняття матеріалу читачем.

Ключові слова: медіатекст, політичний коментар, прагматика, образний заголовок, заголовок-кліше, адекватний переклад, спосіб перекладу.

Natalia LYUBCHUK,
orcid.org/0000-0003-1178-3971
PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Translation
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) *Stiefmuetterchen1989@gmail.com*

CONVEYING THE PRAGMATIC POTENTIAL OF THE HEADLINE OF A POLITICAL COMMENTARY IN TRANSLATION

One of the most important components for the implementation of the main functions of media text, in particular political commentary, is the headline – a component that combines theme, idea and problem. Depending on the function, structure and stylistic features, there are factual, figurative, cliché headlines. Factual headlines perform nominative and informative functions, figurative headlines and cliché headlines – nominative, informative-evaluative and persuasive. Depending on the degree of presentation of the topic of the article, the headlines can be fully informative and incompletely informative. To achieve a pragmatic influence on the reader in the structure of the headline are used metaphors, comparisons, terminological metaphors, foreign language inclusions, phraseological units or parts thereof, popular quotations, allusions, etc. An adequate translation conveys the function of the original, which can be achieved by calquing, logical synonymy. Addition is used to express explicitly information unknown to native speakers, omission – to compress the text if the information is considered to be known to the recipient. Changing the image is necessary if the original contains set expressions that do not have direct analogons in the target language. In some cases, the transformations were the result of differences in language systems. On the other hand, there are many cases when adding, omitting, reformulating and changing the image, substitution of the factual headlines for figurative headlines and vice versa were not due to linguistic reasons or the need to adapt the text to the background knowledge of recipients. The change in the wording of the headlines of some parts of the article could be caused by the fact that the texts of the original and the translation could be structured differently. It was found that such transformations could be used both to convey the pragmatic potential of the headline, and to strengthen or diminish it, which exerted influence on the perception of the content by the reader.

Key words: media text, political commentary, pragmatics, figurative headline, cliché headline, adequate translation, way of translation.

Постановка проблеми. ЗМІ стали одним з основних джерел, з яких ми отримуємо доступ до значної частини інформації про світ. Вони є потужним засобом впливу на сприйняття реципієнтами тих чи інших подій. «Одним із найважливіших і цікавих аспектів потенційної сили ЗМІ з погляду лінгвістики є спосіб повідомлення про людей та події. З початку 1970-х років лінгвісти цікавилися взаємозв'язком між тим, як ведеться оповідь, і тим, що це може вказувати на погляд, з якого вона ведеться» (Thorntow, 2004: 58). Надзвичайно важливим компонентом публікації є заголовок, саме він поєднує тему, ідею і проблему, саме заголовок вирішує, чи буде читач читати статтю. За даними О. Амзіна, в 60-80% випадків саму статтю взагалі не читають, а отримують інформацію про подію із заголовка (Амзин: 13). З іншого боку, Т. Монахова, протиставляючи модерністський і постмодерністський заголовки, зауважує, що «модерністський заголовок має прямий стосунок до теми, утім можливе застосування прийому інтриги. Постмодерністський заголовок має єдину вимогу – клікабельність: користувач Інтернет-ЗМІ повинен зацікавитися заголовком і натиснути на посилання. Тому постмодерністські заголовки максимально привабливі, гострі, несподівані, однак не повинні повністю розкривати новину, про яку йдеться, – читач може не пройти за посиланням, зрозумівши сутність повідомлення. Тож, у медіапостмодернізмі мистецтво заголовка, неймінг, виходить на перший план, оскільки від заголовка залежить кількість переглядів журналістського матеріалу» (Монахова, 2017: 110). Отже, використання тих чи інших прийомів оформлення заголовка може, з одного боку, надати можливість донести до читача найважливішу інформацію, спонукати до прочитання статті, а з іншого боку, маніпулювати його свідомістю. А неминучі при перекладі трансформації можуть змінити акценти і призвести до неправильного сприйняття.

Аналіз досліджень. Аналізу мови медіа присвячено чимало наукових розвідок (Джоанна Торнбарроу, Гаральд Бургер, Гайнц-Хельмут Люгер, Гартмут Ленк, С. Гуревич, В. Здоровега). В цих працях подана стилістична і прагматична характеристика журналістських жанрів, заголовки текстів, якщо і розглядаються, то лише побічно. Детальніше заголовки характеризує О. Амзін (Амзин: 13-19). В. Шевченко розглядає їх як спосіб впливу на суспільну свідомість (Шевченко, 2001), ряд авторів описують їх функціональні особливості. Відтворення прагматичного потенціалу заголовків у перекладі залишається поза увагою науковців.

Мета статті. Проаналізувати типи заголовків політичних коментарів у німецьких ЗМІ та способи їх перекладу українською мовою з погляду відтворення прагматичного потенціалу. Джерелами дослідження стали електронні версії німецьких ЗМІ і українськомовна сторінка Deutsche Welle.

Виклад основного матеріалу. Гартмут Ленк і Мархо Весалайнен визначають коментарі як «аналітичні тексти, написані журналістами відповідного медіа, спрямовані на вплив на настрої та переконання читачів (тобто їх зміцнення чи зміну), класифікують та оцінюють подію чи соціальну проблему, роблять прогноз та/або рекомендують певні дії» (Lenk, Vesalainen, 2012: 9). Обмеження корпусу текстів лише журналістськими авторами пояснюють тим, що журналісти як професійні укладачі медіатекстів краще ознайомлені з традиціями оформлення тексту і успішними стратегіями комунікації, ніж запрошені експерти з інших сфер суспільства (Lenk, Vesalainen, 2012: 10). Аналіз коментарів у німецьких ЗМІ дає підстави стверджувати, що понад 90% текстів цього жанру написані журналістами-експертами в певній галузі. Зважаючи на це, можна стверджувати, що при доборі стилістичних засобів автори максимально враховували їхній прагматичний потенціал.

Аналізуючи прагматичну функцію заголовків політичних коментарів, слід спиратися на теорію мовленнєвих актів, яка розглядає висловлювання в заголовку як комунікативний акт, що має три рівні: локутивний (власне формулювання), іллокутивний (реалізація інтенції) і перлокутивний (вплив висловлювання на адресата). На думку Т. Булигіної та Д. Шмельова, «різні іллокутивні акти, наприклад твердження, часто мають на меті досягнення певного перлокутивного ефекту (наприклад, повідомлення про щось або твердження мають на меті переконати в чомусь співрозмовника)» (Бульгіна, Шмелев, 1997: 248). Саме перлокутивний ефект, на досягнення якого зорієнтований заголовок, є визначальним для добору засобів оформлення останнього.

Сьогодні існують різні класифікації газетних заголовків, зокрема залежно від розміру, шрифту, проте ці характеристики стосуються графічного оформлення матеріалу, але не мають прямого стосунку до перекладу, тому в цій статті будемо спиратися на класифікацію А. Мірошніченка, який виділяє фактичний, образний (ігровий), і заголовок-кліше (Мірошніченко, 2017: 86-90). Фактичний заголовок має форму простого речення, містить дієслово й передає основну ідею статті,

образний заголовок має переважно номінативну форму, його мета – викликати певну реакцію у читачів, заголовок-кліше містить афоризми, цитати, приказки, має на меті викликати у читача емоційні та смислові асоціації. Слід зауважити, що ця класифікація поширюється також на заголовки окремих частин статті.

Політичний коментар як аналітичний жанр завжди містить оцінку, що відображається і в оформленні заголовків. Лише незначну їх частину можна віднести до фактичних (напр., *Eine Milliarde Dollar sollen helfen* (Rolofs, 2021) – *Допомогти має мільярд доларів* (Ролофс, 2021), причому вони можуть мати форму декларативів, а наявність дієслова не є неодмінною умовою (напр., *Ukraine: Vom Gastransitland zum Wasserstoffexporteur* (Rolofs, 2021) – *Коментар: Україна – від транзитерки газу до експортерки водню* (Ролофс, 2021). Переважно тексти такого типу мають образні заголовки. Образність досягається завдяки використанню метафор (напр., *Der Schatten des Sowjetreichs* (Theise, 2021) – *Тінь радянської імперії* (Тейзе, 2021), протиставлень (напр., *Neuer Stil, alte Methoden* (Theise, 2020) – *Новий стиль, старі методи* (Тейзе, 2020), порівнянь (напр., *Personalkarussell à la Trump* (Theise, 2020) – *Дуки кадрові перетасовки* (Тейзе, 2020), термінологічних метафор (напр., *Kommentar: Kanonenboot-Politik im Asowschen Meer* (Johann, 2018) – *Коментар: Дипломатія канонерок в Азовському морі* (Йоганн, 2018), іншомовних вкраплень (напр., *Quid pro quo – doch der Preis ist hoch* (Johann, 2019) – *«Quid pro quo», але ціна висока* (Йоганн, 2019). Наступну за частотністю групу утворюють заголовки-кліше (напр., *Die Oligarchen haben das Sagen* (Theise, 2020) – *Олігархи правлять балом* (Тейзе, 2020). Посилює експресивність формулювання заголовка у формі запитання (напр., *Was will Putin wirklich?* (Busse, 2022). Загалом переважна більшість фактичних заголовків виконують номінативну та інформативну функції, тобто інформують про обставини, пов'язані з певною подією, декларативи можуть містити елемент оцінки; образні заголовки і заголовки-кліше виконують додатково оцінну й персуазивну функції, тобто оцінюють подію і певним чином впливають на її сприйняття реципієнтом. Залежно від ступеня представлення теми статті розрізняють повноінформативні і неповноінформативні заголовки, повноінформативні поділяються своєю чергою на номінативні і предикативні, у неповноінформативних на перший план виходить експресивна оцінка, читач реагує саме на оригінальне формулювання, а його підтекст розуміє лише після про-

читання статті. Використання неповноінформативних заголовків досить популярне в німецьких ЗМІ, це пояснюється багатоступеневістю заголовків медіатекстів – наявністю «шапки» (Schlagzeile) і підзаголовка (Lead, Vorspann), який складається з одного – трьох речень і коротко окреслює тему. Медіатексти, зокрема політичні коментарі, традиційно поділяють на кілька менших частин, кожна з яких має заголовок, що резюмує головну ідею відповідної частини.

Отже, форма, як і стилістичні засоби, спрямована на досягнення прагматичної мети.

Загалом можна виокремити такі способи перекладу заголовків: калькування, додавання, опущення, використання логічних синонімів, зміна образу, наслідком якої може бути як збереження експресивності, так і її посилення / послаблення.

Розгляньмо переваги й недоліки кожного з них.

Калькування, напівкалькування. Калькування забезпечує точне відтворення вихідного тексту й інтенції автора (ілюкції), застосовується при перекладі фактичних заголовків або образних заголовків, в основі яких лежить прозора метафора або порівняння, проте не завжди допускається з погляду мовної норми. Порівняймо приклади: 1. *Der Schatten des Sowjetreichs* (Theise, 2021) – *Тінь радянської імперії* (Тейзе, 2021), 2. *Meinung: Nord Stream 2 – Angela Merkels Schaden* (Hofmann, 2021) – *Коментар: «Північний потік-2» – шкода, заподіяна Ангелою Меркель* (Гофманн, 2021). В першому випадку українськомовний реципієнт, який добре пам'ятає історію своєї країни, легко зрозуміє з назви тематику статті, формулювання фрази в українській мові виглядає органічно; в другому прикладі традиції оформлення українського речення вимагають декомпресії тексту шляхом введення дієприкметника.

Напівкалька не гарантує відтворення перлюкутивного ефекту: напр., *Quid pro quo – doch der Preis ist hoch* (Johann, 2019) – *«Quid pro quo», але ціна висока* (Йоганн, 2019). В німецьких ЗМІ вкраплення латинських сталих висловів явище звичне. Більшості українців латинський вислів невідомий і буде незрозумілим без подальшого контексту; оскільки тут йдеться про частину статті, заголовок не виконує свою функцію, не наголошує на окремій проблемі, а лише сигналізує про початок оповіді про наступну підтему. Загалом, використовуючи іншомовні вкраплення, слід зважати на фонові знання більшості реципієнтів.

Додавання / опущення. Ці протилежні способи застосовуються тоді, коли потрібно або експлікувати невідому носієві мови перекладу інформацію, або навпаки компресувати текст шляхом

вилучення інформації, що вважається відомою. Так, напр., назва *Kommentar: Mueller 2.0* (Sallet, 2019) була перекладена як «Коментар: Дзвінок Трампа до Зеленського – Мюллер 2.0» (Саллет, 2019). В статті проведена паралель між двома подіями: телефонною розмовою між двома президентами, в якій Д. Трамп начебто просив В. Зеленського провести розслідування щодо свого суперника, і доповіддю спецпрокурора США Роберта Мюллера, в якій останній звинуватив Д. Трампа у зловживанні службовим становищем. В німецькій пресі міжнародні події висвітлюються досить широко, тому автор коментаря міг сподіватися, що зацікавлена аудиторія зрозуміє, про яку країну йдеться, а недовисловленість стимулює їх прочитати статтю. В Україні ж ім'я Р. Мюллера навряд чи належить до фонових знань переважної більшості читачів, тому скалькована назва була б неінформативною і потребувала введення додаткової інформації. У перекладі назви іншої статті цілком обґрунтовано опущена частина інформації, оскільки йдеться про події в Україні, добре відомі читачам: *Ein Jahr Wolodymyr Selenskyj – Ein Präsident ohne Plan* (Theise, 2020) – Коментар: Зеленський – президент без плану (Тейзе, 2020). Але трапляються випадки, коли зазначені способи перекладу застосовуються без урахування фонових знань реципієнта. Напр., назву *Meinung: Schluss mit den «Sowjetrepubliken»!* (Theise, 2021) було перекладено Коментар: 30 років незалежності України – досить «радянських республік»! (Тейзе, 2021). Введення відомої всім інформації можна розглядати як прийом додаткового впливу на читача, бажання викликати певні емоції, а можливо, і спонукати до зміни поглядів. В іншому прикладі назву німецької статті сформульовано у формі запитання *Was will Putin wirklich?* (Busse, 2022) і можна сподіватися, що подальший текст дає відповідь на це запитання, проте український переклад таких сподівань не залишає (Коментар: Чого хоче Путін? Питання залишається відкритим (Буссе, 2022); перекладач уже в назві заявляє про те, що йдеться лише про припущення, тож постає запитання, чи не спричинить таке додавання небажання читати статтю.

Зміна образу, переформулювання. Цей спосіб застосовується, коли в оригіналі вжиті фразеологізми (їх частини), приказки, прислів'я, які не мають прямих відповідників у мові перекладу. Напр., *Die Oligarchen haben das Sagen* (Theise, 2020) – Олігархи *правлять балом* (Тейзе, 2020). Вислів *das Sagen haben* означає «посідати становище, яке дозволяє приймати рішення»; український вислів *правляти бал (заправляти балом)*

має значення «керувати, порядкувати», сема «посідати відповідне становище» відсутня, проте з огляду на реальну ситуацію переклад можна вважати адекватним, лише за формою вислів є невдалою калькою від помилкового російського *править балом*. Якщо в наведеному прикладі зміна образу служила забезпеченню адекватності перекладу, то в наступних ситуація інакша. Напр., *Personalkarussell à la Trump* (Theise, 2020) – *Дикі кадрові перетасовки* (Тейзе, 2020): запозичене з французької мови *à la* стилістично нейтральне, автор лише порівнює ситуації, їхня неадекватність не виражена експліцитно; у перекладі заміна порівняння епітетом спричинила значне посилення експресивності. Зниження образності й експресивності простежується у випадку *Die Freundschaft steht auf dem Spiel* (Theise, 2022) – *Поворотний момент у дружбі двох народів* (Тейзе, 2022). Якщо автор німецького коментаря сигналізує про те, що дружба під загрозою, український перекладач лише констатує початок змін, не зауважуючи, що це за зміни. Тут слід зазначити, що і в самому тексті відбулися структурні зміни: якщо в німецькому тексті про сучасну історію відносин Німеччини і України йшлося у вступній частині, а частина під наведеним заголовком починалася зі слів про те, що все зазначене вище може втратити значення, то в українському перекладі ці слова завершують опис історії, отже, у текстах двома мовами по-різному розставлені акценти.

Певною зміною акцентів можна пояснити вживання різних сполучників у фразях з однаковим лексичним наповненням, напр., заміну порівняльного сполучника *als* на розділовий *чи*: *Kriegsrecht als Wahlkampf-Manöver?* (Johann, 2018) – *Воєнний стан чи виборчий маневр?* (Йоганн, 2018). Хоча ця заміна могла бути зумовлена стилістичними міркуваннями.

Заміна образного заголовка на фактичний. Така трансформація призводить до втрати образності, інтриги, напр., *Putins Trauer, Putins Träume* (Frankenberger, 2021) – *Геополітичний ревізіонізм Путіна* (Франкенбергер, 2021). Протилежний ефект зумовлює заміна фактичного заголовка образним, напр., *With Ukraine showdown, Vladimir Putin reveals goal* (Eggert, 2021) – *Meinung: Jetzt wird klar, was Putin will* (Eggert, 2022) – Коментар: *Остання битва Путіна?* (Еггерт, 2022). Цей приклад ілюструє відмінність підходів німецького й українського перекладачів: у німецькому перекладі перша частина заголовка опущена, друга перекладена за допомогою логічного синоніма, фактичний тип заголовка збережений; в українському перекладі заголовок повністю трансформовано, в нього

внесено інтригу; в обох перекладах вилучено згадування України, отже, для розуміння теми статті потрібно прочитати хоча б лід німецького перекладу і початок основного тексту українського.

Переформулювання, зумовлені відмінностями мовних систем, як заміна предикативної форми на номінативну, приєднаної групи на дієприслівниковий зворот, на прагматику не впливають.

Висновки. Аналіз українських перекладів німецьких політичних коментарів виявив, що лише частина заголовків може бути відтворена за допомогою калькування із збереженням іллокутивного і перлокутивного ефекту, значна їх частина зазнає трансформацій, що полягають в опущенні або додаванні інформації, заміні образу, використанні логічних синонімів, заміні фактичних заголовків образними та образних фактич-

ними, причому трансформації і заміни не завжди залежать від ступеня образності оригіналу й фонових знань реципієнтів, що належать до різних культурних спільнот, а можуть бути зумовлені свідомою зміною акцентів з метою впливу на сприйняття матеріалу читачем. Заголовки окремих частин коментарів можуть мати різне формулювання також через відмінне членування тексту. Залежно від застосованих в кожному окремому випадку способів перекладу прагматичний потенціал заголовка може як відтворюватися, так і посилюватися або послаблюватися.

Тема відтворення прагматичного потенціалу політичного коментаря у перекладі не може бути вичерпана в одній статті й потребує подальших розвідок щодо аналізу стилістичних засобів в основному тексті, оформлення ліду, членування тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амзин А. Новостная Интернет-журналистика : сетевой учеб. URL: <http://pr.marketologi.ru/PR-committee/Library/Journal.pdf> (дата звернення: 15.02.2022)
2. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики). М. : Языки русской культуры, 1997. 576 с.
3. Буссе Н. Коментар: Чого хоче Путін? Питання залишається відкритим. 25.01.2022. URL: <https://www.dw.com/uk/komentar-choho-khoche-putin-pytannia-zalyshaietsia-vidkryty/a-60549444> (дата звернення: 05.02.2022)
4. Гофманн Ф. Коментар: «Північний потік-2» – шкода, заподіяна Ангелою Меркель. 23.07.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3xt4H> (дата звернення: 05.02.2022)
5. Еггерт К. Коментар: Остання битва Путіна? 03.01.2022. URL: <https://p.dw.com/p/455Cx> (дата звернення: 05.02.2022)
6. Йоганн Б. Коментар: Дипломатія канонерок в Азовському морі. 27.11.2018. URL: <https://p.dw.com/p/38xPq> (дата звернення: 05.02.2022)
7. Йоганн Б. Коментар: Обмін полоненими дорого обійшовся Україні. 07.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3PDTV> (дата звернення: 05.02.2022)
8. Мирошниченко А. Работа в пресс-службе. Журналистика для прессекретарей. Москва: ИД «МедиаЛайн», Альпина Паблицер, 2012. 192 с.
9. Монахова Т. В. Інформаційно-змістова специфіка викладання дисципліни «Сучасна українська мова ЗМІ» на факультетах журналістики. *Інформаційні технології в освіті*. 2017. № 4 (33). С.107–117. DOI: 10.14308/ite000653
10. Ролофс О. Коментар: Україна – від транзитерки газу до експортерки водню. 26.08.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3zW2K> (дата звернення: 05.02.2022)
11. Саллет О. Коментар: Дзвінок Трампа до Зеленського – Мюллер 2.0. 26.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3QGJg> (дата звернення: 05.02.2022)
12. Тейзе Є. Коментар: Зеленський – президент без плану. 20.05.2020. URL: <https://p.dw.com/p/3cTPY> (дата звернення: 05.02.2022)
13. Тейзе Є. Коментар: 30 років незалежності України – досить «радянських республік»! 24.08.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3zQh1> (дата звернення: 05.02.2022)
14. Тейзе Є. Коментар: Політика умиротворення Росії з боку Німеччини нічого не дасть. 24.01.2022. URL: <https://p.dw.com/p/460gm> (дата звернення: 05.02.2022)
15. Франкенбергер К.-Д. Коментар: Геополітичний ревізіонізм Путіна. 27.12.2021. URL: <https://www.dw.com/uk/komentar-geopolitychnyi-revizionizm-putina/a-60264024> (дата звернення: 05.02.2022)
16. Шевченко В. Е. Заголовки як спосіб впливу на суспільну свідомість. *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*: зб. наук. праць. Вип. 5, Т. 1. Серія «Філологічні науки». Луганськ : Альма-матер, 2001. С. 388–397.
17. Busse N. Was will Putin wirklich? 24.01.2022. URL: <https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/ukraine-konflikt-und-die-nato-was-will-putin-wirklich-17749105.html> (дата звернення: 05.02.2022)
18. Eggert K. Opinion: With Ukraine showdown, Vladimir Putin reveals goal. 31.12.2021. URL: <https://p.dw.com/p/451yd> (дата звернення: 05.02.2022)
19. Eggert K. Meinung: Jetzt wird klar, was Putin will. 01.01.2022. URL: <https://p.dw.com/p/452fk> (дата звернення: 05.02.2022)
20. Frankenberger K.-D. Putins Trauer, Putins Träume. 26.12.2021. URL: <https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/krise-in-osteuropa-putins-trauer-um-untergegangene-sowjetunion-17702094.html> (дата звернення: 05.02.2022)

21. Hofmann F. Meinung: Nord Stream 2 – Angela Merkels Schaden. 22.07.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3xqq3> (дата звернення: 05.02.2022)
22. Johann B. Kommentar: Kanonenboot-Politik im Asowschen Meer. 27.11.2018. URL: <https://p.dw.com/p/38wyY> (дата звернення: 05.02.2022)
23. Johann B. Kommentar: Teurer Gefangenenaustausch für die Ukraine. 07.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3PDjj> (дата звернення: 05.02.2022)
24. Lenk H. E. H., Vesalainen M. Der Kommentar als persuasiver Text. Helsinki, Berlin: 2012. URL: https://www.academia.edu/26118981/Der_Kommentar_als_persuasiver_Text_Vergleichende_Untersuchungen_zu_einer_meinungsbetonten_Textsorte_in_europ%C3%A4ischen_Massenkommunikationsmedien. (дата звернення: 05.02.2022)
25. Rolofs O. Ukraine: Vom Gastransitland zum Wasserstoffexporteur. 25.08.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3zTic> (дата звернення: 05.02.2022)
26. Sallet O. Kommentar: Mueller 2.0. 25.09.2019. URL: <https://p.dw.com/p/3QG1N> (дата звернення: 05.02.2022)
27. Theise E. Kommentar: Ein Jahr Wolodymyr Selenskyj – Ein Präsident ohne Plan. 20.05.2020. URL: <https://p.dw.com/p/3cQfn> (дата звернення: 05.02.2022)
28. Theise E. Meinung: Schluss mit den «Sowjetrepubliken»! 24.08.2021. URL: <https://p.dw.com/p/3zQ3a> (дата звернення: 05.02.2022)
29. Theise E. Meinung: Russischer Angriff auf die Ukraine? Beschwichtigung ist keine Strategie. 24.01.2022. URL: <https://p.dw.com/p/460P1> (дата звернення: 05.02.2022)
30. Thornborrow J. Language and the media. *Language, society and power: An introduction* / Ed. I. Singh, J. Peccei. New York : Routledge, 2004. P. 55–74.

REFERENCES

1. Amzin A. Novostnaia Internet-zhurnalistika: setevoi uchebnik [Internet journalism: network learning]. Retrieved February 05, 2022, from: <http://pr.marketologi.ru/PR-committee/Library/Journal.pdf>. [in Russian]
2. Bulygina T.V., Shmelev A.D. Iazykovaia konceptualizaciia mira (na materiale russkoi grammatiki) [Language conceptualization of the world (based on Russian grammar)]. M.: Languages of Russian culture. 1997. 576 P. [in Russian]
3. Busse N. Was will Putin wirklich? [What does Putin really want?]. 24.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/ukraine-konflikt-und-die-nato-was-will-putin-wirklich-17749105.html> [in German]
4. Busse N. Komentar: Choho khoche Putin? Pytannia zalyshaiet'sia vidkrytym [Opinion: What does Putin want? The question remains open]. 25.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://www.dw.com/uk/komentar-choho-khoche-putin-pytannia-zalyshaietsia-vidkrytym/a-60549444> [in Ukrainian]
5. Eggert K. Opinion: With Ukraine showdown, Vladimir Putin reveals goal. 31.12.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/451yd> [in English]
6. Eggert K. Meinung: Jetzt wird klar, was Putin will [Opinion: Now it's clear what Putin wants]. 01.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/452fk> [in German]
7. Eggert K. Komentar: Ostannia bytva Putina? [Opinion: Putin's last battle?]. 03.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/455Cx> [in Ukrainian]
8. Frankenberger K.-D. Putins Trauer, Putins Träume [Putin's grief, Putin's dreams]. 26.12.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/krise-in-osteuropa-putins-trauer-um-untergegangene-sowjetunion-17702094.html> [in German]
9. Frankenberger K.-D. Komentar: Heopolitychnyi revizionizm Putina [Opinion: Putin's geopolitical revisionism]. 27.12.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://www.dw.com/uk/komentar-heopolitychnyi-revizionizm-putina/a-60264024> [in Ukrainian]
10. Hofmann F. Meinung: Nord Stream 2 – Angela Merkels Schaden [Opinion: Nord Stream 2 – Angela Merkel's damage]. 22.07.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3xqq3> [in German]
11. Hofmann F. Komentar: «Pivnichnyi potik-2» – shkoda, zapodiiana Angeloiu Merkel' [Opinion: Nord Stream 2 – damage caused by Angela Merkel]. 23.07.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3xt4H> [in Ukrainian]
12. Johann B. Kommentar: Kanonenboot-Politik im Asowschen Meer [Gunboat Policy in the Sea of Azov]. 27.11.2018. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/38wyY> [in German]
13. Johann B. Dyplomatia kanonerok v Azovskomu mori [Diplomacy of gunboats in the Sea of Azov]. 27.11.2018. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/38xPq> [in Ukrainian]
14. Johann B. Kommentar: Teurer Gefangenenaustausch für die Ukraine [Opinion: Expensive prisoner exchange for Ukraine]. 07.09.2019. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3PDjj> [in German]
15. Johann B. Obmin poloneny my doroho obiishovsia Ukraini [The exchange of prisoners cost Ukraine dearly]. 07.09.2019. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3PDTV> [in Ukrainian]
16. Lenk H. E. H., Vesalainen M. Der Kommentar als persuasiver Text [The commentary as persuasive text]. Helsinki, Berlin: 2012. Retrieved February 05, 2022, from: https://www.academia.edu/26118981/Der_Kommentar_als_persuasiver_Text_Vergleichende_Untersuchungen_zu_einer_meinungsbetonten_Textsorte_in_europ%C3%A4ischen_Massenkommunikationsmedien. [in German]
17. Miroshnichenko A. Rabota v press-sluzhbe. Zhurnalistika dlia presssekretarei [Work in the press service. Journalism for press secretaries]. Moscow : MediaLine publishing house, Alpina Publisher, 2012. 192 P. [in Russian.]
18. Monakhova T. Informatsiino-zmistova spetsyfika vykladannia dystsypliny «Suchasna ukrains'ka mova ZMI» na fakul'tetakh zhurnalistyky. *Informatsiini tekhnologii v osviti* [The information and content specificity of the teaching the

discipline «Modern Ukrainian language of media» at the journalism faculties. *Information Technologies in Education*]. 2017. № 4 (33). P. 107-117. DOI: 10.14308/ite000653 [in Ukrainian]

19. Rolofs O. Ukraine: Vom Gastransitland zum Wasserstoffexporteur [Ukraine: From gas transit country to hydrogen exporter]. 25.08.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3zTic> [in German]

20. Rolofs O. Kommentar: Ukraina – vid tranzhyterky hazu do eksporterky vodniu [Opinion: Ukraine is from a gas transit country to a hydrogen exporter]. 26.08.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3zW2K> [in Ukrainian]

21. Sallet O. Kommentar: Mueller 2.0 [Opinion: Mueller 2.0]. 25.09.2019. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3QG1N> [in German]

22. Sallet O. Kommentar: Dzvynok Trampa do Zelens'koho – Miuller 2.0 [Opinion: Trump's call to Zelenskyi – Mueller 2.0]. 26.09.2019. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3QGJg> [in Ukrainian]

23. Shevchenko V. Zaholovky yak sposib vplyvu na suspil'nu svidomist [Headlines as a way to influence public consciousness]. *Scientific notes of Luhansk National Pedagogical University: collection of scientific papers*. Issue 5, Vol. 1. Series «Philological Sciences». Luhansk: Alma Mater, 2001. P. 388-397. [in Ukrainian]

24. Theise E. Kommentar: Ein Jahr Wolodymyr Selenskyj – Ein Präsident ohne Plan [Opinion: A year of Volodymyr Zelenskyi – a president without a plan]. 20.05.2020. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3cQfn> [in German]

25. Theise E. Zelens'kyi – prezydent bez planu [Zelenskyi is a president without a plan]. 20.05.2020. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3cTPY> [in Ukrainian]

26. Theise E. Meinung: Schluss mit den «Sowjetrepubliken»! [Opinion: No more «Soviet republics»!]. 24.08.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3zQ3a> [in German]

27. Theise E. 30 rokiv nezalezhnosti Ukrainy – dosyt' «radians'kykh respublik»! [30 years of Ukraine's independence – enough «Soviet republics»!]. 24.08.2021. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/3zQh1> [in Ukrainian]

28. Theise E. Meinung: Russischer Angriff auf die Ukraine? Beschwichtigung ist keine Strategie [Opinion: Russian attack on Ukraine? Appeasement is not a strategy]. 24.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/460P1> [in German]

29. Theise E. Kommentar: Polityka umyrotvorennia Rosii z boku Nimechchyny nichoho ne dast' [Opinion: Germany's policy of appeasing Russia will not work]. 24.01.2022. Retrieved February 05, 2022, from: <https://p.dw.com/p/460gm> [in Ukrainian]

30. Thornborrow J. Language and the media. *Language, society and power: An introduction* / Ed. I. Singh, J. Peccei. New York: Routledge, 2004. P. 55–74.